DRETS DE LES DONES ADOLESCENTS DAVANT LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN LES RELACIONS DE PARELLA O SITUACIONS ANÀLOGUES

Conclusions i recomanacions de l'Informe jurídic

Dones juristes – octubre de 2013

DRETS DE LES DONES ADOLESCENTS DAVANT LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN LES RELACIONS DE PARELLA O SITUACIONS ANÀLOGUES

INFORME JURÍDIC

Autores: Dones juristes

Mercè Claramunt - Coordinació

Patsili Toledo - Coordinació tècnica

Marta Argudo

Rosa Bertran

Ester Garcia

Sonia Sayago

Esther Susin

Patsili Toledo

INSTITUT CATALÀ DE LES DONES. DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA. GENERALITAT DE CATALUNYA

Octubre, 2013

CONCLUSIONS

1. Manca de normativa específica

Encara que en les darreres dècades s'han aprovat diversos instruments normatius –als àmbits autonòmic, estatal, europeu i internacional–, tant sobre violències masclistes com relatius a drets de nens i nenes, gairebé no hi ha normativa específica ni concreta sobre la violència masclista envers les adolescents, tot i que la majoria de les disposicions generals sí que els són aplicables. No hi ha un tractat internacional sobre violència vers les dones a les Nacions Unides –només instruments de caràcter declaratiu, que sí que inclouen les nenes i adolescents. Hi ha el Conveni d'Istanbul (de 2011) d'àmbit europeu, aplicable a dones i nenes sense distinció, però que encara no ha entrat en vigor.

A l'àmbit estatal, la Llei 1/2004 aborda únicament la violència en la parella, i encara que no faci referència expressa a les adolescents com a víctimes directes, no hi ha cap raó per excloure-les. La normativa autonòmica és més àmplia que l'estatal i les nenes i adolescents estan incloses expressament a les seves disposicions, però tampoc no conté normativa específica per a aquests casos. Tot i que la Llei autonòmica 5/2008 considera una sèrie de situacions específiques que poden dificultar la detecció de la violència masclista o impedir l'accés als serveis i a les prestacions adients, no inclou dins d'aquestes situacions la minoria d'edat de les dones, situació que, sens dubte, dificulta la detecció i l'atenció de la violència masclista, com es mostra en aquest treball.

En matèria de drets de la infància, l'evolució en els darrers trenta anys permet avui considerar nens i nenes com a titulars i subjectes de drets. Trobem normes específiques que parlen de la protecció especial que s'ha de donar a nens i nenes davant la violència, però aquestes disposicions tampoc no fan referència específica a la violència masclista en relacions de parella.

Les poques normes específiques que parlen de violència masclista contra adolescents –un apartat de la Declaració de Beijing de caire internacional, una recomanació del Consell de Ministres als estats del Consell d'Europa i un protocol d'actuació en l'àmbit social de caire autonòmic– no tenen caràcter vinculant ni aborden el problema en tota la seva complexitat.

2. Marcs normatius complementaris: violència contra les dones i la infància

Arribar a construir el marc normatiu que s'ha d'aplicar a aquest tipus de violència, per tant, requereix un exercici interpretatiu de les normes existents. Els instruments jurídics analitzats, tant els referits a la violència masclista com a la infància –ja siguin internacionals, estatals o autonòmics, han de ser interpretats d'una manera coherent quan es tracta de donar una resposta a la violència masclista contra adolescents.

Ambdós marcs normatius –de violència envers les dones i de protecció de la infància– no són excloents, però sí complementaris quan es tracta de la violència contra adolescents, per la qual cosa es pot sostenir que aquests casos es troben sota una protecció reforçada de caire normatiu, és a dir: les adolescents han de tenir protecció pel fet de ser dones que pateixen violència masclista, i també pel fet de ser nenes. En el cas de nens i nenes, els estats tenen una obligació més forta de protecció que en relació amb els adults, per la particular vulnerabilitat deguda a la seva edat.

3. Doble especialització

D'aquest marc normatiu, es desprèn que les adolescents que pateixin violència en les seves relacions de parella han de tenir accés a una assistència i intervenció especialitzades, no sols com a víctimes de violència masclista sinó també perquè són nenes –persones de menys de 18 anys– que pateixen maltractament. L'especialització, per tant, ha de ser doble: tant en relació amb la naturalesa de la violència de gènere com per les particularitats d'aquesta violència tractant-se de persones menors d'edat. Això vol dir que el personal que normalment fa intervenció en adolescents ha de tenir una formació especialitzada per comprendre la violència des d'una perspectiva de gènere,

mentre que el personal que intervé en casos de violència de gènere ha de tenir una formació especialitzada en nenes i adolescents.

4. Autonomia progressiva

La legislació nacional i autonòmica reconeixen progressivament l'autonomia de les persones menors d'edat i, en concret, la de les adolescents, qüestió particularment clara tant en matèria de responsabilitat civil i penal com en relació amb l'àmbit sanitari i les decisions de les adolescents sobre el seu propi cos, en el cas de l'avortament. En l'àmbit de la salut, es reconeix d'una manera molt clara l'autonomia de les adolescents en la presa de decisions. En aquest sentit, la legislació considera que estem davant d'una esfera de drets personalíssims, on ha de prevaler l'autonomia del pacient, encara que en altres matèries tingui limitada la seva capacitat d'actuació. Aquestes normatives són clau per a la comprensió de l'estatut jurídic de l'adolescent, i permeten comprendre el marc en què s'ha d'atendre la violència masclista envers les noies menors d'edat. Atès que la violència masclista suposa una amenaça o dany a la salut física, psíquica o sexual de les adolescents, és evident que el marc normatiu sanitari és aplicable i, per tant, en aquesta matèria, les adolescents tenen més autonomia per prendre decisions, de manera que únicament en casos de risc greu s'ha de donar informació als seus progenitors.

Sobre la normativa de salut cal destacar els límits que posa al consentiment per substitució per a les persones menors d'edat. Específicament diu que en el cas de persones menors d'edat només s'ha de demanar el consentiment al representant d'aquests menors si no són competents, ni intel·lectualment ni emocionalment, per comprendre l'abast de la intervenció sobre la pròpia salut.

En la resta de casos, és a dir, quan es tracti de menors d'edat competents i especialment en casos de menors emancipats i adolescents de més de 16 anys, el menor ha de donar personalment el seu consentiment.

5. Problemes que subsisteixen

Tot i que es reconeix l'adolescent com a titular de drets, és necessari que tingui els instruments adequats per accedir a la justícia, especialment durant la franja d'edat que estem analitzant en aquest treball, dels 12 anys a la majoria d'edat. La forta influència històrica, cultural i social fa considerar els nens i les nenes com a objectes de protecció i no com a subjectes de drets amb necessitats i també amb capacitats, la qual cosa obliga a la reflexió sobre com ha de canviar la visió de les persones menors d'edat no sols als serveis i organismes públics, sinó també en la cultura dels drets de manera progressiva. En aquest sentit, és important possibilitar l'accés directe dels infants i els adolescents a la defensa dels seus drets mitjançant les institucions que els representen.

La concepció general de reconeixement de drets a nens i nenes, però, manté com a assignatura pendent els drets processals dels menors d'edat. Encara que el Consell d'Europa, a través de la Convenció europea sobre l'exercici dels drets del nen de 1996, disposa d'un articulat que reconeix uns drets processals als menors, aquesta Convenció només ha estat ratificada per tres països.

Així, en l'àmbit de la violència, la manca d'accés directe a la justícia constitueix un obstacle en l'accés a la justícia de les dones adolescents, ja que és necessari el consentiment dels titulars de la pàtria potestat per a molts dels tràmits que una menor d'edat ha d'iniciar en cas de violència.

6. Protecció de dades

La qüestió relativa a la protecció de dades de caràcter personal és particularment sensible quan es tracta de menors d'edat. El principi inspirador i que ha de regir qualsevol tractament de dades relatives a la violència masclista en l'adolescència és el de confidencialitat, paral·lel al deure de secret professional i, per tant, en qualsevol tipus de tractament (compilació, cessió, transmissió o comunicació) de les dades s'haurà d'actuar amb gran cautela.

En aquest sentit, és important destacar que no es podrà transmetre la informació als progenitors de l'adolescent més gran de 14 anys sense el seu consentiment, llevat que el

o la professional valori l'existència d'una situació de risc greu i se'ls faciliti només la informació imprescindible per suavitzar o fer desaparèixer el risc esmentat.

7. Disparitat de criteris jurisprudencials

D'altra banda, un problema que es detecta quan les adolescents inicien procediments judicials penals sobre la violència que pateixen en les seves relacions de parella és que encara hi ha una disparitat de criteris jurisprudencials pel que fa a la consideració del festeig com a relació d'afectivitat anàloga a la convivència o el matrimoni, que és el requisit bàsic per aplicar la Llei orgànica 1/2004. A vegades, en casos d'adolescents, s'ha demanat el plus, per exemple, de projectes de vida en comú, requisit que ni tan sols és aplicable a relacions entre adults i que exclouria les relacions amb exparelles. La interpretació que exclou les relacions entre adolescents de l'àmbit de protecció de la Llei orgànica 1/2004 no s'adiu al marc normatiu en matèria de violència contra les dones i de protecció de la infància. També és preocupant que alguna jurisprudència exigeix que, per aplicar aquests tipus penals, s'acrediti una situació de domini de l'home respecte de la dona, element que expressament no exigeixen els tipus penals. Així mateix, hi ha discrepàncies en la jurisprudència sobre què s'entén per *coacció* ('l'aprofitament del major d'edat de la situació de prevalença social i relacional, en el cas d'altres figures penals'), les quals poden ser molt rellevants quan es tracta de relacions de parella entre noies menors d'edat i joves que ja són majors d'edat.

8. Agressor menor d'edat

Un problema addicional sorgeix quan també l'agressor és menor d'edat. En aquests situacions, la competència per tractar el cas no correspon als jutjats de violència contra les dones, sinó als jutjats de menors, que no són òrgans judicials especialitzats en violència masclista ni poden decidir qüestions relatives a assumptes civils o de família. A més, en aquests tipus de processos, atès que en la instrucció ha d'intervenir-hi l'equip tècnic i el Ministeri Fiscal, a vegades no s'obté una resolució de forma immediata, i el fet

que víctima i agressor comparteixin sovint barri, escola, llocs d'oci, amistats, etc., dificulta molt la convivència i la protecció efectiva de l'una enfront de l'altre.

En aquests casos, doncs, obligatòriament el Ministeri Fiscal ha de ser part, amb la funció primordial de salvaguardar els drets i interessos del nen, qüestió que és controvertida si considerem que en aquests casos un nen i una nena tenen interessos contraposats, i el Ministeri Fiscal hauria de tenir la mateixa obligació envers els interessos de la víctima infant o adolescent. En aquests supòsits potser convindria la creació específica d'una fiscalia especialitzada a defensar els interessos de les víctimes de violència masclista menors d'edat.

També quan l'agressor és menor es troben diferències en relació amb les ordres de protecció, perquè no es poden aplicar els mitjans telemàtics de la mateixa manera que en adults. La possibilitat d'aplicar aquesta mesura es condiciona al fet que la menor, voluntàriament, s'hi sotmeti, i també que l'agressor menor d'edat igualment l'accepti voluntàriament.

A banda, d'acord amb la Llei orgànica sobre responsabilitat penal del menor, cal diferenciar diversos trams a efectes processals i sancionadors en la categoria d'infractors menors d'edat i una flexibilitat en l'adopció i l'execució de les mesures aconsellades per les circumstàncies del cas concret, que és competència de les entitats autonòmiques.

En el procés penal de menors, el nostre sistema jurídic actual preveu una regulació específica de la mediació penal que no es preveu en el sistema d'adults. No obstant això, sí que podem afirmar que, en la pràctica, tant en el procés de menors com en el d'adults, es fa la mediació de manera regular i també s'hi estan introduint altres sistemes de justícia restaurativa diferents de la mediació. La justícia restaurativa en general, i concretament la mediació penal, són models que possibiliten donar veu a la víctima i atendre les seves necessitats específiques i concretes per tal que se senti reparada del delicte comès i recobri la pau i la tranquil·litat que els fets li han pres.

L'únic esment exprés a la mediació que trobem al sistema d'adults és la que inclou la Llei orgànica 1/2004, que prohibeix expressament la mediació en els casos de violència de gènere que es tramiten als jutjats de violència contra la dona. Aquesta prohibició, però, no s'aplica al procés de menors, que es regeix per la Llei penal del menor.

A fi que es pugui practicar la mediació en els casos de violència masclista amb total garantia de preservar la seguretat i els drets de la jove/dona, la mediació –com qualsevol altre procés restauratiu– ha de regular-se perquè es respectin dues qüestions clau: que els professionals mediadors rebin formació específica en violència masclista i que la jove rebi suport psicològic o tractament previ a un procés de mediació, tant en el procés penal de menors com en el d'adults, a fi que estigui preparada adequadament per afrontar el procés amb plena llibertat de decisió.

La justícia restaurativa és necessària i pot ser un bon sistema, però amb les garanties degudes. Sense el compliment d'aquests dos requisits essencials no és recomanable un procés restauratiu de cap mena, ni al procés penal d'adults ni al de menors, que pensem que s'hauria de revisar en aquest punt, especialment considerant que les joves encara s'estan formant i són vulnerables, però tenen alhora un sistema de creences carregat de força que pot dificultar el treball amb elles.

9. Les TIC i la violència envers adolescents

Actualment, la regulació legal dels delictes comesos a través de les TIC és insuficient i dispersa. Les conductes de violència masclista, assetjament i control a través de les TIC (algunes conductes noves i altres d'antigues però amb noves formes de comissió mitjançant les noves tecnologies) no han trobat prou reflex al Codi penal, i fins i tot podem afirmar que en queden d'impunes. No obstant això, tant la comunitat internacional com la Unió Europea i el legislador estatal estan fent esforços per adaptar-se a la nova realitat. Les joves han de conèixer els problemes que deriven de l'ús abusiu que es pot fer de les seves imatges o informació, i la importància d'utilitzar les tecnologies de forma segura.

S'ha de reconèixer que les TIC poden ser una altra via per a l'expressió de la violència masclista, de manera que les noies puguin entendre que el control o el maltractament mitjançant aquestes vies sí que és violència. I un cop detectats, aquests actes de maltractament s'han d'abordar amb la mateixa seriositat que altres manifestacions de violència masclista.

10. Especial vulnerabilitat dels adolescents en situacions específiques

Finalment, s'ha de considerar que l'especial vulnerabilitat en què es troben les dones adolescents davant la violència masclista en les seves relacions de parella s'agreuja quan la jove també té altres factors de vulnerabilitat. Així, per exemple, les noies amb discapacitat, les noies immigrades –especialment quan els seus progenitors no tenen un estatus migratori regular–, així com les joves d'ètnies particularment tradicionalistes, es troben en situacions més complexes i requereixen també formes d'intervenció i resposta adequades a aquesta complexitat.

Recomanacions

En relació amb tot el que s'ha assenyalat, s'han de promoure accions i reformes concretes per millorar la prevenció, l'atenció i l'accés a la justícia de les dones adolescents que pateixen aquest tipus de violència masclista. La legislació autonòmica de Catalunya assenyala que, en matèria de violència masclista, hi ha obligacions dels poders públics pel que fa a recerca, sensibilització social, mitjans de comunicació, detecció, coeducació i formació de professionals, àmbits on l'ICD té un paper de vertebrador particularment important en la matèria que ens ocupa, atesa la diversitat d'organismes públics implicats. Això vol dir que totes les accions que s'emprenen des dels diferents organismes i serveis en matèria de violències masclistes han de ser coordinades per l'ICD.

A. Recomanacions legals

- El Govern de la Generalitat ha de promoure la ratificació del Conveni d'Istanbul, de caire estatal, però en tot cas s'haurien d'aplicar les normes del Conveni a Catalunya, amb independència del fet que encara no estigui ratificat per l'Estat espanyol.
- Les regulacions dels textos legals sobre violència masclista, tant estatals com autonòmics, han d'incloure expressament la situació de les adolescents com a víctimes directes d'aquesta violència. També han de tenir en compte les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de les adolescents a les quals van destinades. En aquest àmbit, s'han d'incorporar el reconeixement i la defensa dels drets de les adolescents de diferents ètnies, cultures i religions.
- S'han d'incloure les dones menors d'edat dins dels col·lectius en situacions específiques que considera el capítol V de la Llei 5/2008.
- S'ha de regular específicament l'autonomia de la menor d'acord amb la normativa de l'àmbit sanitari.
- S'ha d'avançar en el desenvolupament dels drets processals de les persones menors d'edat i especialment en els de les adolescents. En aquest àmbit, s'ha de promoure una modificació legal de la normativa civil per permetre que les adolescents que pateixen situacions de violència puguin atorgar la seva representació legal a una persona adulta de la seva confiança o a una entitat, amb aprovació judicial, quan no desitgin ser representades pels seus progenitors o aquests no vulguin representar-les (així ho recomana el Consell d'Europa). Tanmateix, s'ha de desenvolupar la prova preconstituïda de la Llei d'enjudiciament criminal.
- En els casos d'agressors menors, s'ha de promoure una reforma legal que permeti que als jutjats de menors s'estableixin judicis ràpids o compareixences similars a les que es duen a terme en els jutjats de violència, en els processos derivats de denúncies per aquests mateixos delictes o faltes comesos per menors sobre víctimes menors.
- D'acord amb les competències autonòmiques relatives a la sanció d'infractors menors d'edat, hauria d'haver-hi una diferenciació de diversos trams a efectes processals i sancionadors en la categoria, i una flexibilitat en l'adopció i l'execució de

les mesures aconsellades per les circumstàncies del cas concret, tenint en consideració particular el tipus de violència de què es tracta.

- El dret de personació de l'Administració pública en els processos penals per violència masclista, que preveu l'article 45 de la Llei 5/2008, no s'hauria de limitar als casos de mort o lesions greus, sinó que també s'hauria de produir en els casos de persones en situacions d'especial vulnerabilitat, com ara les adolescents en situació de discapacitat psíquica. Aquesta possibilitat podria subsumir-se en els supòsits de l'apartat 3 d'aquest mateix article, en el qual es dóna la potestat a l'ICD de fer una avaluació prèvia dels casos de rellevància especial.
- La normativa existent en matèria de protecció de dades no preveu un règim específic de dades de persones adolescents, regulació que considerem necessària perquè és un col·lectiu d'especial vulnerabilitat.
- S'ha de crear el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació que la Llei 5/2008 indica.

B. Recomanacions a professionals

Pel que fa a l'atenció de la violència:

- Les noies adolescents han de ser incloses en tots els serveis especialitzats per a l'atenció de la violència masclista com a víctimes directes d'aquesta violència en l'àmbit de la parella, i en aquests serveis se'ls haurà –a més– d'oferir una atenció especialitzada considerant la seva situació de menors d'edat.
- Les mesures de prevenció i protecció de les adolescents davant de la violència masclista han de ser encara més fortes o intenses que quan es tracta d'adultes, precisament perquè són menors que encara es troben en procés de desenvolupament.
- S'ha de promoure la creació d'una fiscalia per a víctimes menors d'edat en situació de violència masclista dins del Ministeri Fiscal.
- L'obligació de garantir la formació bàsica i la capacitació en matèria de violència masclista a tots els professionals que intervenen en els processos de prevenció, detecció, atenció, assistència, recuperació i reparació en situacions de violència masclista, ha d'incloure també els serveis d'infància.
- La formació especialitzada de tots els operadors, ja siguin jurídics o d'altres àmbits, com Benestar Social, Salut, Policia, ha de ser adequada perquè puguin assessorar degudament les adolescents que sol·liciten la seva ajuda. Aquests operadors han de facilitar, a més, que els puguin explicar no tan sols el darrer episodi, sinó que hi hagi espai per esbrinar si hi ha hagut més episodis (i, per tant, el tipus penal seria diferent).
- Les mesures que estableixen els instruments específics sobre violència de gènere a escala estatal, així com sobre violència masclista a escala autonòmica, han d'aplicar-se a les adolescents d'acord amb la seva pròpia consideració –segons la Convenció sobre els drets de l'infant– com a subjectes de ple dret. Han de tenir, doncs, la facultat d'exercir aquests drets de manera que es tingui en compte la seva capacitat de judici propi.
- És imprescindible enfortir, mitjançant la capacitació, la implicació dels diferents col·lectius que tenen més disposició per detectar qualsevol situació de vulneració

dels drets dels infants i adolescents (en particular, escoles, instituts, casals de joves, etc.), així com millorar les respostes des d'aquest tipus d'establiments on es produeixen situacions de violència masclista o on conviuen una noia víctima i el seu agressor –sovint víctima i agressor comparteixen amistats, escoles, centres esportius, llocs de lleure, proximitat dels habitatges familiars, etc., cosa que pot donar lloc a conflictes posteriors a la comissió del delicte o la falta concreta, agreujant la situació entre ambdós i els seus entorns familiars i socials. Cal garantir que l'adolescent no sigui objecte de pressions ni de judicis del seu comportament. La violència masclista en aquest àmbit ha de ser tractada com un assumpte de drets fonamentals i no com un simple problema de conducta.

- En la prevenció i la detecció de la violència masclista, s'ha de prestar una atenció particular als actes de violència mitjançant les TIC, considerant que la població jove les utilitza àmpliament, i que en l'entorn de les xarxes socials es poden cometre diversos actes de control, amenaces, humiliació, etc. En cap cas no es pot culpabilitzar les noies per l'ús abusiu que facin altres persones de les imatges i informacions que elles comparteixen a les xarxes socials o mitjançant les TIC, encara que s'hauria de promoure l'ús de tecnologies més segures.
- S'han d'oferir polítiques i recursos específics de sensibilització dirigits a adolescents d'ètnia gitana i immigrades per tal de prevenir i eradicar la pressió social i cultural pel que fa a tota mena de pràctiques sexistes i de violència contra aquestes, a través d'associacions i entitats de les mateixes dones amb les diferents especificitats.

Pel que fa al consentiment, la confidencialitat i la protecció de dades:

- Si la persona menor d'edat és competent intel·lectualment i emocionalment per comprendre l'abast de la intervenció que anem a fer, ha de donar personalment el seu consentiment per fer-la. En qualsevol cas han de donar el seu consentiment personal si són menors emancipats o adolescents de més de 16 anys.
- Si la persona que atenem és menor de 16 anys i no és competent ni intel·lectualment ni emocionalment per comprendre l'abast de la intervenció que anem a fer, cal demanar el consentiment al seu representant legal.

- Els professionals dels serveis han de tenir present l'autonomia de les adolescents i, per tant, no facilitar informació als progenitors si no és que es tracta de situacions de risc greu, fins que no hi hagi una regulació específica.
- En la primera visita de l'adolescent se li ha d'explicar de manera entenedora que la informació que faciliti serà totalment confidencial, llevat que ella autoritzi la cessió de dades (en el cas que sigui més grans de 14 anys).
- És important extreure, de la informació facilitada per l'adolescent, quines persones del seu entorn sociofamiliar més proper coneixen la situació de violència que ha patit o pateix (en adolescents de més de 14 anys és probable que els seus progenitors desconeguin la situació de violència).
- No s'hauria de transmetre la informació als progenitors de l'adolescent més gran de 14 anys sense el seu consentiment, llevat que el professional valori que hi ha una situació de risc greu i es faciliti la informació imprescindible per suavitzar o fer desaparèixer el risc esmentat.
- En cas que l'adolescent sigui menor de 14 anys i, per tant, sense capacitat per consentir en el tractament de les dades de caràcter personal que faciliti, és necessària una entrevista amb els progenitors.
- El suport documental o automatitzat en el qual es reculli la informació facilitada per l'adolescent requereix mesures d'alta seguretat, i és recomanable que només puguin tenir-hi accés la persona referent de l'adolescent i la persona responsable del fitxer.
- La transmissió, cessió o comunicació de les dades facilitades per l'adolescent entre els diversos serveis de l'Administració pública cal limitar-les als casos estrictament necessaris i només es facilita la informació imprescindible per a la finalitat del tractament de les dades. En la mesura que sigui possible, i especialment en les tasques de consulta, cal remetre la informació anonimitzada o desglossada.
- Quan la transmissió, la cessió o la comunicació es faci a requeriment judicial, la persona responsable del fitxer, manual o automatitzat, ha de remetre la informació justa, necessària i proporcionada per completar el requeriment judicial.
- S'ha de mostrar una cura especial en relació amb la recepció de requeriments judicials genèrics o inconcrets; en aquests casos, es recomana que la persona responsable del fitxer sol·liciti al jutjat/tribunal emissor l'objecte i les finalitats de la informació, de manera prèvia a la cessió de la informació.

- Si es detecten factors de risc imminent per a la integritat física, psicològica o social de l'adolescent, la persona responsable del fitxer té l'obligació d'informar-ne les autoritats competents, amb consentiment de l'afectada o sense.

  En aquest punt, hem de recordar que el nostre sistema legal preveu que totes les persones que tinguin coneixement de fets que podrien constituir infracció penal tenen l'obligació de comunicar-los a les autoritats. A aquest efecte, en matèria de violència masclista en l'adolescència, esdevé fonamental que els agents que hi intervinguin treballin amb indicadors/factors de risc.
- És recomanable comptar amb el consentiment de l'adolescent; tot i això, en cas negatiu, si el risc és de nivell alt, s'ha de fer la comunicació esmentada.
- La decisió d'emetre comunicació a les autoritats l'ha d'adoptar, en la mesura que sigui possible, un equip multidisciplinari i no un únic professional.
- En la comunicació referida s'ha de facilitar la informació estrictament necessària i imprescindible reveladora de l'existència d'una situació d'alt risc, la qual s'ha de centrar en l'adolescent que ha patit o pateix violència i no en el presumpte agressor. La informació sempre es pot ampliar després; l'important és que les autoritats obrin les diligències d'investigació i acordin les mesures de protecció adients.
- Per al cas que la comunicació es faci sense el consentiment de l'adolescent afectada o els seus tutors, és recomanable que se li faci saber aquesta comunicació amb posterioritat per tal de preparar-la psicològicament i jurídicament i evitar o suavitzar el risc en què es troba.

Pel que fa a les situacions de risc:

- Davant d'una situació de risc, s'ha de valorar de manera multidisciplinària la necessitat d'enviar o no la comunicació a les autoritats policials o judicials.
- Aquesta valoració s'ha de fer partint d'eines i tests validats, elaborats per professionals capacitats i formats específicament en l'ús d'aquestes eines.
- Sempre s'ha de valorar la situació de risc i els efectes que pot tenir aquesta comunicació en la perjudicada, especialment quan es faci sense el seu consentiment.
- Com a norma general, cal intentar aconseguir el consentiment de l'adolescent, especialment quan tingui 14 anys o més o la maduresa suficient per donar-lo. Quan tingui menys de 14 anys, el consentiment s'ha d'aconseguir dels seus progenitors.

- En cas que l'adolescent o els tutors prestin el seu consentiment i vulguin denunciar, es recomana fer la derivació a serveis psicològics i jurídics específics i especialitzats.
- Si no presenten el seu consentiment, cal trametre el comunicat a les autoritats competents en què es faciliti la informació adequada i proporcionada a aquest efecte, per evitar col·locar la perjudicada en una situació d'increment de risc. Per aquest motiu, a la comunicació s'hi ha de fer constar els indicis de violència observats i els recursos sociofamiliars de la perjudicada, ja que les autoritats valoren la necessitat de protecció segons compti amb aquests recursos o no.
- Un cop tramesa la comunicació o denúncia, es recomana citar la perjudicada i els progenitors o tutors per tal d'informar-los de com serà el procés i fer les derivacions escaients.
- En el cas que la perjudicada en situació de risc també es trobés en situació de desemparament familiar, cal comunicar immediatament aquesta situació a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.
- Davant de requeriments judicials, de manera prèvia al seu compliment, s'ha de valorar el contingut de l'ofici. S'ha de tenir cautela davant d'un ofici genèric, és a dir, que no n'especifiqui l'objecte (per exemple, si es demana la tramesa d'informe al jutjat de la intervenció en la nena). En aquests casos, es recomana verificar directament amb el jutjat o l'autoritat que ho requereixi el context o l'objecte d'aquest ofici (interrelació amb la normativa en matèria de protecció de dades).

Pel que fa a la mediació penal en seu de menors:

- És necessari revisar el procés de mediació penal a justícia juvenil per introduir les modificacions necessàries, especialment en relació amb l'especialització dels professionals en violència de gènere i l'atenció psicològica prèvia especialitzada a les noies que denuncien, per tal que es puguin donar totes les garanties necessàries per preservar la víctima, de manera que la noia no se senti en cap cas pressionada a participar en una mediació.
- L'especialització ha de conduir a fer que la violència no sigui només entesa com un simple conflicte puntual: ha de propiciar aprofundir en les causes i investigar si hi ha hagut violència reiterada en el temps o quin és el sistema de creences de les parts.